

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор Уманського державного
педагогічного університету

імені Павла Тичини
професор Олександр БЕЗЛЮДНИЙ

«27» березня 2024 р.

ВИСНОВОК

фахового семінару кафедри психології
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Андрусик Олени Олександрівни на тему:
«Розвиток емоційної стійкості майбутніх вчителів», на здобуття ступеня
доктора філософії
з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 053 Психологія
(протокол №10 від 21березня 2024 р.)

Присутні:

1. Сафін Олександр Джамільович – доктор психологічних наук, професор кафедри психології.
2. Гульбс Ольга Анатоліївна – доктор психологічних наук, професор кафедри психології.
3. Кобець Олександр Володимирович – доктор психологічних наук, професор кафедри психології.
4. Мороз Людмила Іванівна – доктор психологічних наук, професор кафедри психології.
5. Перепелюк Тетяна Дмитрівна – кандидат психологічних наук, професор кафедри психології.
6. Якимчук Борис Андрійович – кандидат психологічних наук, професор кафедри психології.
7. Гриньова Наталія В'ячеславівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
8. Вахоцька Ірина Олександрівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
9. Данилевич Лариса Арсеніївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
10. Якимчук Ірина Павлівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.

11. Міщенко Марина Сергіївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
12. Ольховецький Сергій Миколайович – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
13. Гуртовенко Наталія Вікторівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
14. Байда Світлана Петрівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
15. Шулдик Галина Олексіївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
16. Шулдик Анатолій Володимирович – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
17. Прищепа Світлана Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту, відповідальна за атестацію Phd УДПУ імені Павла Тичини.
18. Дудник Оксана Андріївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.
19. Поліщук Олена Романівна – доктор філософії, викладач кафедри психології.
20. Горенко Мар'яна Вячеславівна – доктор філософії, викладач кафедри психології.
21. Радзівіл Катерина Павлівна – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри психології.
22. Лівандовська Інна Антонівна – викладач кафедри психології.
23. Березюк Марія Олегівна – викладач-стажист кафедри психології.
24. Сотніченко Наталя Олександрівна – викладач-стажист кафедри психології.
25. Андрусик Олена Олександрівна – аспірантка УДПУ імені Павла Тичини, здобувачка Phd 053 Психологія.

Серед присутніх – 4 доктора психологічних наук.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

СЛУХАЛИ: Попередня експертиза дисертаційної роботи Андрусик Олени Олександрівни на тему: «Розвиток емоційної стійкості майбутніх вчителів» на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Андрусик Олени Олександрівни на тему
«Розвиток емоційної стійкості майбутніх вчителів»,
на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 053 Психологія**

**Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами
наукових робіт університету.**

Педагогічна праця здійснюється в постійній зміні обставин, умов, ситуацій і станів, тому педагог повинен володіти не тільки професійною гнучкістю і лабільністю, а й високим ступенем емоційної стійкості. При цьому особливої актуальності набуває проблема розвитку емоційної стійкості як однієї з професійно значущих якостей та індивідуальних особливостей педагога, яка є критерієм професіоналізму та ефективності педагогічної діяльності.

Наявна суперечливість між реальною необхідністю розвитку емоційної стійкості майбутнього вчителя на якісно новому рівні і недостатньою вивченістю проблеми в педагогічній теорії і практиці окреслює особливе проблемне поле, пов'язане з вивченням принципових підходів до розвитку емоційної стійкості майбутніх педагогів і розробкою його концептуальних основ, що й обумовило вибір теми дослідження: «Розвиток емоційної стійкості майбутніх вчителів». У свою чергу, недостатня вивченість психолого-педагогічних умов, неузгодженість теоретичних підходів і довільність у виборі методів розвитку емоційної стійкості – підкреслюють актуальність даної проблеми, а також створюють передумови для розробки психолого-педагогічних технологій щодо розвитку емоційної стійкості.

Дисертаційна робота Андрусик Олени Олександрівни «Розвиток емоційної стійкості майбутніх вчителів» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації» (зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами, Постанова КМУ № 341 від 21.03.2022) і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій раді зі спеціальності 053 Психологія.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана у межах наукової теми кафедри «Психологічні аспекти формування творчої особистості вчителя, студента, учня» (державний реєстраційний номер 0111U007546), наукової школи професора О. Д. Сафіна «Майбутній практичний психолог як активний суб'єкт психологічної практики», Центру психологічного діагностування та тренінгових технологій «Інсайт».

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в наступному:

уперше:

- визначено зміст поняття розвитку емоційної стійкості майбутнього вчителя;
- виявлено специфіку емоційної стійкості педагога;
- виокремлено і обґрунтовані детермінанти емоційної стійкості майбутнього вчителя;
- розроблено та апробовано модель та програму розвитку емоційної стійкості майбутнього вчителя;
- *уточнено:* зміст ключових понять дослідження («емоційна стійкість», «саморегуляція», «адаптація», «психологічна структура емоційної стійкості особистості»);
- *набули подальшого розвитку* уявлення про психологічні умови розвитку емоційної стійкості майбутніх вчителів.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що:

- наукові ідеї і висновки можуть бути покладені в основу навчально-методичного забезпечення професійної підготовки та перепідготовки педагогів;
- основні положення можуть використовуватися при розробці навчальних планів і програм, семінарів, тренінгів, ігор та ін.;
- розроблені теоретичні матеріали можуть бути використані при читанні лекцій з дисциплін психолого-педагогічного циклу для здобувачів вищої освіти та викладачів.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Комунального закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради та Сумівської філії Війтівського ліцею, Бершадської міської ради, Вінницької області. Результати дослідження можуть доповнити зміст навчальних курсів: «Психологія особистості», «Психологія праці», «Психологія професійної кар'єри», «Психологія професійної діяльності», «Психологія мотивації та емоцій», «Психологія мислення».

Особистий внесок здобувача. Усі подані в дисертації наукові результати отримано авторкою самостійно. У науковій статті «Емоційна стійкість як основний фактор психічного здоров'я здобувачів вищої освіти», в співавторстві з С. Ю. Діхтяренко та Л. І. Мороз особистий внесок здобувачки полягає в аналізі та узагальненні сучасних досліджень про розвиток емоційної стійкості здобувачів вищої освіти. У науковій статті «Вплив емоцій на ефективність творчого процесу» в співавторстві з Л. І. Мороз та О. Д. Сафінім особистий внесок здобувачки полягає в аналізі та дослідженні проблеми взаємозв'язку емоційної складової творчої діяльності особистості з кінцевими результатами, отриманими в ході творчих пошуків. У тезах доповіді на міжнародній науково-практичній конференції «Характеристики емоційності викладача як чинник формування творчої особистості здобувачів вищої освіти» в співавторстві з Л. І. Мороз особистий внесок полягає в аналізі психологічних механізмів впливу особливостей емоційності викладача на формування творчих здібностей здобувачів вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення і результати дисертаційного дослідження доповідались та обговорювалися на науково-практичних конференціях:

Міжнародних: Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток освіти, науки та бізнесу: результати 2020» (м. Дніпро, 2020); Міжнародному науково-практичному семінарі «Психологічні виклики пандемії COVID-19 українсько-канадський досвід» (м. Київ, 2021); Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Психологія кризових станів: наука і практика» (2021); V Міжнародній науково-практичній конференції «Modern and global methods of the development of scientific thought» (Florence, Italy, 2022); Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific achievements of modern society» (м. Куновіце, Чеська Республіка, 2023).

Всеукраїнських: IX-тій Всеукраїнській науковій інтернет-конференції «Наукові психологічні дослідження і розробки молодих вчених» (м. Умань, 2020); Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Теорія та практика психокорекції особистості» (м. Умань, 2021); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінг» (м. Умань, 2021); Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції з міжнародною участю «Психологія: сучасні методика та інновації у досвіді діяльності практичного застосування» (м. Умань, 2021); п'ятих Всеукраїнських психологічних читаннях «Удосконалення професійної майстерності майбутніх психологів» «Психологічні ресурси особистості у кризових ситуаціях» (м. Умань, 2022);

Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції з міжнародною участю «Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти» (м. Умань, 2022); II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Теорія та практика психокорекції особистості» (м. Умань 2022); VI Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції з міжнародною участю «Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти» (м. Умань, 2023); VI Всеукраїнських психологічних читаннях «Удосконалення професійної майстерності майбутніх психологів» «Підтримка психологічного здоров'я особистості в умовах війни» (м. Умань, 2023); VII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінг» (м. Умань, 2023); III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Теорія та практика психокорекції особистості» (м. Умань, 2023).

Основні положення та результати дисертаційного дослідження обговорювали та схвалили на засіданнях кафедри психології та науково-дослідної лабораторії «Удосконалення майстерності майбутнього психолога імені Анни Іванівни Кагальняк» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (2020-2024 р.).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження відображено у 25 наукових працях, з них 7 – у наукових статтях у фахових виданнях України з психології (з них 2 – у співавторстві) і 1 – у зарубіжному фаховому виданні, 17 – апробаційного характеру.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у фахових наукових виданнях, що затвердженні МОН:

1. Андрусик О. О. Емоційна стійкість особистості: теоретичний аспект. *Габітус*. 2020. Випуск 19. С.76–81. URL: <http://habitus.od.ua/19-2020>
2. Мороз Л. І., Діхтяренко С. Ю., Андрусик О. О. Емоційна стійкість як основний фактор психічного здоров'я здобувачів вищої освіти. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія*. 2021. Том 7, № 2. С.118–124. URL: <https://pp-msu.com.ua/uk/journals/tom-7-2-2021>
3. Мороз Л. І., Сафін О. Д., Андрусик О. О. Вплив емоцій на ефективність творчого процесу. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія*. 2021. Том 7, № 3. С.87–94. URL: <https://pp-msu.com.ua/uk/journals/tom-7-3-2021>
4. Андрусик О. О. Проблема емоційної стійкості особистості як психологічний феномен. *Вчені записки Таврійського національного*

університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія. 2022. Том 33 (72), № 2. С.1-6. URL: http://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/2_2022/2_2022.pdf

5. Андрусик О. О. Розвиток емоційної стійкості майбутніх вчителів. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2023. № 14(32). С. 585–599. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/6907>

6. Андрусик О. О. Структурно-функціональна модель розвитку емоційної стійкості майбутнього вчителя. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2023. № 15(33). С. 614–624. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/190>

7. Андрусик О. О. Результати розвитку емоційної стійкості майбутніх вчителів в процесі навчання. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2024. № 1(35). С. 444–460. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/8625>

Статті у закордонних виданнях:

8. Kravchenko, O., Mishchenko, M., Soroka, O., Teptiuk, Y., Safin, O., Andrusyk, O., Timchenko, O., Khrystenko, V. (2022). Psychological conditions for the development of stress resistance in specialists of different age categories. *Physical Ergonomics and Human Factors*. Vol. 63. 2022. P. 117–123.

Статті у наукових виданнях:

9. Андрусик О. О. Формування емоційної компетентності випускників ЗВО. *Психологічний журнал Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2021. № 7. С.6–13. URL: <http://psyj.udpu.edu.ua/issue/view/14160>

Опубліковані праці апробаційного характеру:

10. Андрусик О. О. Емоційна стійкість як фактор стабільності професійної діяльності педагога. *Наукові психологічні дослідження і розробки молодих вчених: матеріали ІХ-тої Всеукраїнської наукової інтернет-конференції*. Умань, 29-30 жовтня 2020 р. С. 8–10.

11. Андрусик О. О. Теоретичний аспект проблеми вивчення емоційної стійкості майбутніх педагогів в процесі навчання в ЗВО. *Розвиток освіти, науки та бізнесу: результати 2020* : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Дніпро, 3-4 грудня 2020 р. С. 57– 61.

12. Андрусик О. О. Психологічні умови формування емоційної стійкості студентів-психологів. *Теорія та практика психокорекції особистості* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Умань, 18 березня 2021 р. С.8–10.

13. Андрусик О. О. Теоретичний аналіз емоційного інтелекту та його проявів в осіб юнацького віку. *Сучасні тренінгові технології для розвитку*

особистості: *еко-тренінг* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Умань, 8-9 квітня 2021 р. С. 5–8.

14. Андрусик О. О. Розвиток емоційної стійкості як професійно важливої якості майбутнього практичного психолога. *Психологія: сучасні методики та інновації у досвіді діяльності практичного застосування* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю. Умань, 15 квітня 2021 р. С. 13–15.

15. Андрусик О. О. Вплив медіа на емоційний стан особистості в умовах пандемії COVID-19. *Психологічні виклики пандемії COVID-19 українсько-канадський досвід* : матеріали Міжнародного науково-практичного семінару. Київ, 26 квітня 2021р. С. 27–29.

16. Андрусик О. О. Контроль і регуляція емоційних станів. *Психологія кризових станів: наука і практика* : матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. 4-6 листопада 2021 р. С. 15–17.

17. Андрусик О. О. Розвиток емоційної стійкості майбутнього практичного психолога. *Психологічні ресурси особистості у кризових ситуаціях* : матеріали п'ятих Всеукраїнських психологічних читань «Удосконалення професійної майстерності майбутніх психологів». Умань, 22 квітня 2022 р. С. 123–126.

18. Андрусик О. О. Емоційна стійкість як важлива риса представників волонтерського руху. *Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю. Умань, 31 травня 2022 р. С. 10–13.

19. Андрусик О. О. Розвиток емоційної стійкості майбутніх педагогів в процесі навчання в ЗВО. *Modern and global methods of the development of scientific thought* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. Florence, Italy. 25-28 жовтня 2022 р. С. 509–513.

20. Андрусик О. О. Формування емоційної компетентності здобувачів ЗВО. *Теорія та практика психокорекції особистості* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Умань, 27 жовтня 2022 р. С.7–11.

21. Мороз Л. І. Андрусик О. О. Характеристики емоційності викладача як чинник формування творчої особистості здобувачів вищої освіти. *Scientific achievements of modern society* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. М. Куновіце, Чеська Республіка, 16-17 березня 2023 р. С. 121–125.

22. Андрусик О. О. Вплив гендерних особливостей на емоційну сферу особистості. *Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти* : матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю. М. Умань, Україна, 31 травня 2023 р. С. 15–18.

23. Андрусик О. О. Емоційне вигорання педагогів. *Підтримка психологічного здоров'я особистості в умовах війни* : матеріали VI Всеукраїнських психологічних читань «Удосконалення професійної майстерності майбутніх психологів». Умань, 21 квітня 2023 р. С. 75–78.

24. Андрусик О. О. Психологічні особливості емоційного вигорання у вчителів. *Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінг* : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Умань, 25-26 квітня 2023 р. С. 6–8.

25. Андрусик О. О. Методичні рекомендації майбутнім вчителям з розвитку їхньої емоційної стійкості. *Теорія та практика психокорекції особистості* : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Умань 26 жовтня 2023 р. С.207–211.

Оцінка мови і стилю викладення матеріалу дисертації. Дисертацію викладено українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають вимогам, побудова логічна. Цифровий матеріал структуровано в таблицях, що полегшує сприйняття змісту матеріалу.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Дисертаційна робота відповідає спеціальності 053 Психологія.

Відсутність фактів академічного плагіату, фабрикації, фасильфікації.

За результатами перевірки дисертації за програмою Unichesk та засідання експертної комісії з формування висновку про наявність чи відсутність академічного плагіату дисертацію допущено до попередньої експертизи. Визначено, що у дисертації О. О. Андрусик відсутні текстові запозичення без посилань на джерело, тобто науковий матеріал дисертаційної роботи не має ознак академічного плагіату, фабрикації, фасильфікації.

Рекомендації дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Андрусик Олени Олександрівни на тему «Розвиток емоційної стійкості майбутніх вчителів» є самостійною і завершеною роботою на правах рукопису, яку виконано здобувачкою особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів дослідження. Робота характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачкою досліджень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувача в науку та достатньо повно оприлюднені у наукових працях здобувачки.

За своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації» (zareestrovano в

Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами, Постанова КМУ № 341 від 21.03.2022) та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 Психологія.

Результати голосування: одноголосно. «За» – 23, «проти» – немає, «утримались» – немає.

Рецензент

Ірина ЯКИМЧУК

Рецензент

Наталія ГРИНЬОВА

Головуючий:

Борис ЯКИМЧУК

Секретар

Мар'яна ГОРЕНКО

ОСОБИСТИЙ ПІДПИС	
Н. Гриньова, Б. Якимчук, І. Якимчук	
Засвідчую	
Завідувач канцелярії	УДПУ
" 27 " березня 2024 р.	